

Barcelona

Alep

Refugiades de **Lluny** i de **Prop**

Barcelona-Elna. Alep-Mafraq

Elna

Mafraq

Introducció

El gener de 1939, 220.000 civils que patien la Guerra Civil espanyola fugen de la barbàrie i la repressió que s'apropa amb la imminent derrota republicana.

Després d'un camí llarg i extenuant, que deixa enrere les pertinences que resumeixen les seves biografies, tenen una oportunitat de vida. Cal, però, que la veïna França els obri les fronteres i els aculli.

Prop de vuitanta anys després i a 4.000 kilòmetres de distància, la violència de la Guerra a Síria porta a que milers de civils trobin també l'única esperança de futur immediat travessant fronteres.

Ahir i avui, el pas de la frontera assegura poc més que la supervivència, especialment d'aquelles persones més vulnerables.

Fa vuitanta anys, davant la despreocupació de l'Estat francès per les persones refugiades al seu país, Elisabeth Eidenbenz va organitzar un espai on les dones poguessin donar a llum i criar els seus nadons en condicions de pau, lluny dels inhòspits i terribles camps de refugiats.

Avui, l'associació Arab Women Organization (AWO), amb contraparts internacionals com l'Associació Catalana per la Pau (ACP), treballa per guarir les ferides de les refugiades sirianes a Jordània: els ofereix suport psicològic i teràpia ocupacional, assistència legal i formació, però, sobretot, a nivell global, els ofereix el dret de reprendre les seves vides.

Aquesta exposició pretén establir un diàleg entre aquests dos episodis de cooperació internacional, una cooperació centrada a recuperar la dignitat de les dones que han perdut la casa i el país, però també la confiança per a ser capaces de sortir endavant.

Us convidem a fer el camí d'aquesta exposició, viatjant Lluny i de Prop en el temps, i Lluny i de Prop en l'espai

I. Barcelona-Elna. Alep-Mafraq. Presentem el paral·lelisme entre dues situacions allunyades en el temps i l'espai: les refugiades catalanes que havien de ser mares a la França dels camps de concentració i les refugiades sirianes que han d'emprendre una nova vida a Jordània per fugir de la Guerra.

II. L'acollida de les persones refugiades a França. En aquest panell, s'explica en quines condicions l'Estat francès va preveure l'acollida de les persones refugiades l'any 1939: hi predominava el control de la població, molt per damunt del tracte humà.

III. De l'hostilitat de l'Estat a la solidaritat ciutadana. Davant la manca de condicions de vida de les persones refugiades en els camps francesos, organitzacions de solidaritat internacional s'encarreguen d'atendre infants i mares. Sorgeix l'Associació d'Ajuda Suïssa als Nens Víctimes de la Guerra.

IV. L'acollida de les persones refugiades sirianes. Els estats limítrofs amb Síria inicialment obren les seves fronteres a les persones que demanen refugi. Amb el temps, les polítiques d'accés esdevenen més restrictives.

V. De la contradicció dels estats a la solidaritat ciutadana. En el cas d'Europa, resulta vergonyant l'actitud dels estats de la Unió Europea, que majoritàriament han intentat sortejar i allargar en el temps l'acollida de les persones refugiades. Per contra, la ciutadania ha expressat el seu compromís amb l'acollida.

VI i VII. Les dones sirianes refugiades a Jordània. De la guerra a la lluita pel projecte de vida. La lluita per la supervivència de les persones refugiades en arribar a Jordània resulta complexa, especialment per a les dones que esdevenen caps de família.

VIII i IX. De la lluita per la supervivència en els camps a la treva de la maternitat d'Elna. Elisabeth Eidenbenz, cooperant al llarg de la Guerra Civil, rep l'encàrrec de crear una maternitat per a les refugiades dels camps francesos. Aconseguirà una mica de pau i dignitat per a aquestes mares i nadons amb el seu projecte.

X, XI i XII. De l'empoderament a fer-se lloc a l'espai públic. La tasca d'AWO amb les dones refugiades. Arab Women Organization (AWO) treballa amb dones en situació de vulnerabilitat, com les sirianes. Organitza diversos tipus d'activitats per tal d'empoderar-les i capacitar-les de cara a la seva vida quotidiana.

XIII i XIV. La dona refugiada i les violències. La dona refugiada siriana fuig de la violència de la Guerra. Tanmateix, ha d'encarar en la seva vida quotidiana molts tipus de violències: social, econòmica, física i sexual.

XV. Refugiades de Lluny i de Prop. Catalanes, espanyoles, sirianes i d'arreu. Les refugiades fugen de la barbàrie, per cercar un nou projecte de vida.

XVI i XVII. El matrimoni precoç forçat. AWO i l'Heba Azzam. Aquest matrimoni de vegades es planteja com una sortida econòmica per a les famílies refugiades; sovint desconeixen les conseqüències del matrimoni precoç forçat. AWO treballa en el seu dia a dia en la sensibilització de les famílies en aquest sentit. El testimoni de l'Heba Azzam n'és una mostra.

Per aturar-nos en el camí, i escoltar una pila de paraules no tan llunyanes

finestra

plor

sorra

frontera

enyor

barbàrie

feina

nit

ACNUR

tenda

filferro

sol

gendarmes

pluja

passaport

I una pila de frases de vides de dones no tan llunyanes

La Remei

“El contrast del benestar de la Maternitat em feia pensar encara més en les condicions deplorables que havien de suportar [els meus familiars]”.

La Iman

“Recollim pa i l’assequem al sol per a fer-ne pasta. D’aquesta feina traiem alguns diners, però no és suficient”.

La Wisal

“Les claus de casa nostra [de Síria] són sempre amb nosaltres.”

Refugiades de Lluny i de Prop

Organització / **Associació Catalana per la Pau**
Coordinació / **Tere Palop**

Comissariat, guió i text / **Iolanda Villar**

Disseny gràfic / **Croma Produccions Multimèdia**

Producció / **GAM. Impremta Digital**

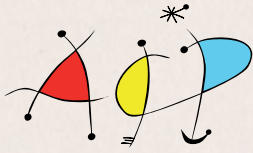
Agraïments /

**Jared James Kohler, Xavier Andreu, Imma Boj,
Sandra Torres, Rebeca Febrer, Miquel Serrano,
Miguel Sangüesa, Bernat Marrè, Ana Solano,**

Museu Memorial de l'Exili,

Museu d'història de la immigració de Catalunya,

Municipi d'Elna

**ASSOCIACIÓ CATALANA
PER LA PAU**

**+ informació mediterrania@acpau.org
933 188 444 · www.acpau.org**

Col·laboren

Amb el suport de

